Deloitte.

Warszawa, 26 sierpnia 2026

Szanowny Pan
Andrzej Domański
Minister Finansów i Gospodarki

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z ogłoszeniem projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych z dnia 5 sierpnia 2026 roku oraz trwającymi pracami legislacyjnymi nad projektem, poniżej przedstawiamy uwagi, propozycje oraz spostrzeżenia zespołu Deloitte Private związane z ogłoszonym projektem wpisanym do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod nr UD447. W znaczącej mierze odpowiadają one naszym uwagom do projektu procedowanego w 2025 roku.

Będziemy wdzięczni za wzięcie ich pod uwagę w dalszych pracach nad projektem.

Z poważaniem,

dr Krzysztof Gil
Doradca podatkowy
Partner
Deloitte Doradztwo Podatkowe

Maciej Guzek
Doradca podatkowy
Partner
Deloitte Doradztwo Podatkowe

Robert Uhl
Adwokat
Dyrektor
Deloitte Private

Mariusz Stefaniak
Doradca podatkowy,
Certyfikowany doradca biznesów rodzinnych
Partner Associate
Deloitte Doradztwo Podatkowe

Michał Lejman
Doradca podatkowy
Partner
Deloitte Doradztwo Podatkowe

Agnieszka Szczotkowska
Doradca podatkowy
Senior Manager
Deloitte Doradztwo Podatkowe

I. ODNIESIENIE SIĘ DO PROPOWANYCH ZMIAN USTAWY O PODATKU DOCHODOWYM OD OSÓB FIZYCZNYCH

W zakresie proponowanych zmian w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych wskazujemy, że przewidziane projektem zmiany uważamy za jak najbardziej celowe. Przyczynią się one do jeszcze pełniejszej realizacji celu sukcesyjnego fundacji rodzinnej i przeciwdziałania rozproszeniu struktury własnościowej polskich firm rodzinnych.

Zasadnicza propozycja w kontekście zmiany przepisów ustawy PIT sprowadza się do wprowadzenia definicji „członka rodziny fundatora", która zastępuje grono osób zdefiniowanych w art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 478 z późn. zm.), do której odsyłają w obecnym brzmieniu przepisy art. 21 ust. 1 pkt 157 ustawy PIT. Tym samym aktualny krąg beneficjentów zwolnionych z podatku PIT w związku z otrzymywaniem świadczeń z fundacji rodzinnej lub oraz otrzymaniem mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej zostaje rozszerzony o zstępnych rodzeństwa fundatora.

Projektodawca zdaje się słusznie dostrzegać, że zstępni rodzeństwa pozostają osobami blisko spokrewnionymi z fundatorem, które mogą być istotnie zaangażowane w rozwój rodzinnej działalności gospodarczej. W wielu rodzinach rodzeństwo rozważa utworzenie wspólnej fundacji rodzinnej, co doskonale służy zapobieganiu rozproszenia majątku rodzinnego. W wielu też rodzinach fundatorzy świadomie planują sukcesję z uwzględnieniem zstępnych rodzeństwa, w szczególności w sytuacji, gdy sami nie posiadają potomstwa lub gdy potomstwo fundatora nie przejawia zainteresowania udziałem w sukcesji. W tego rodzaju przypadkach np. przejęcie kontroli nad prowadzoną działalnością gospodarczą przez dzieci rodzeństwa może stanowić jedyną szansę na utrzymanie integralności prowadzonego przedsiębiorstwa. Tym samym, funkcjonujące obecnie wyłączenie zstępnych rodzeństwa z preferencji podatkowej jest sprzeczne z funkcjonalnym rozumieniem rodziny, której majątek fundacja rodzinna ma chronić. Z tych samych przyczyn, obecnie obowiązujące wyłączenie zstępnych rodzeństwa ze zwolnienia w podatku PIT ogranicza cel sukcesyjny instytucji fundacji rodzinnej.

Ponadto, na skutek zaproponowanej zmiany dojdzie do zrównania kręgu osób, względem których zastosowanie znajduje zwolnienie z opodatkowania podatkiem PIT przychodów z tytułu otrzymania świadczenia lub mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej przez jej beneficjenta z kręgiem osób będących spadkobiercami ustawowymi (innymi niż gminy oraz Skarb Państwa) na gruncie przepisów prawa cywilnego.

Obowiązujący obecnie brak zwolnienia w PIT dla zstępnych rodzeństwa fundatora może zachęcać do dokonywania bezpośrednich darowizn lub zapisów na rzecz tych osób, z pominięciem fundacji rodzinnej. Takie ograniczenie zastosowania zwolnienia podatkowego osłabia atrakcyjność fundacji rodzinnej jako narzędzia długoterminowego zarządzania majątkiem i może prowadzić do jego rozproszenia wbrew założeniom sukcesyjnym tej instytucji.

W razie bowiem, gdyby do wypłaty doszło na dwóch szczeblach, tj. w pierwszej kolejności środki z fundacji rodzinnej zostałyby wypłacone na rzecz rodzeństwa fundatora, a następnie rodzeństwo fundatora przekazałoby całość lub część otrzymanego świadczenia w drodze darowizny na rzecz swoich zstępnych, to taka pośrednia wypłata co do zasady również nie podlegałaby opodatkowaniu. Świadczenie wypłacane z fundacji rodzinnej do beneficjenta będącego rodzeństwem fundatora korzystałoby bowiem ze zwolnienia z opodatkowania PIT na podstawie art. 21 ust. 1 pkt 157 ustawy. Z kolei darowizna od beneficjenta fundacji do własnego zstępnego co do zasady mogłaby korzystać ze zwolnienia z opodatkowania podatkiem od spadków i darowizn na podstawie art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 478 z późn. zm.).

Rozszerzenie zakresu zwolnienia na beneficjentów fundacji rodzinnej będących zstępnymi rodzeństwa fundatora pozbawia takie działanie uzasadnienia, upraszczając tym samym rozliczenia w ramach dystrybucji majątku rodzinnego i pozwalając na kompleksowe uregulowanie wypłacanych świadczeń na poziomie fundacji rodzinnej, z zachowaniem tożsamych skutków podatkowych, jakie przewidziane są dla pozostałych członków rodziny fundatora, zaliczanych do tzw. „grupy 0” dla potrzeb podatku od spadków i darowizn.

Rozszerzenie zwolnienia na zstępnych rodzeństwa fundatora ułatwia również projektowanie statutu fundacji rodzinnej, planów sukcesji oraz polityki wypłat, ponieważ kwestie podatkowe nie będą już musiały być uwzględniane przy zaliczaniu zstępnych rodzeństwa do kręgu beneficjentów, co pozwoli na lepsze odzwierciedlenie woli fundatora oraz na zabezpieczenie w większym stopniu rzeczywistego interesu rodziny. W konsekwencji, fundacja rodzinna będzie mogła lepiej realizować swoje cele społeczne, takie jak stabilizacja i akumulacja rodzinnego kapitału oraz długoterminowe wsparcie członków rodziny.

Z powyższych względów, w naszej ocenie projektowane rozszerzenie zwolnienia podatkowego w podatku PIT na zstępnych rodzeństwa zasługuje na pełną aprobatę i stanowi rzeczywisty wyraz realizacji celu sukcesyjnego fundacji rodzinnych.

Pozytywnie oceniamy także fakt, że planowana zmiana w powyższych regulacjach będzie miała zastosowanie również w przypadkach, gdy fundacja rodzinna powstała przed 1 stycznia 2027 r., albo osoba będąca w stosunku do fundatora zstępnym jego rodzeństwa była beneficjentem fundacji rodzinnej lub osobą uprawnioną do otrzymania mienia po rozwiązaniu fundacji rodzinnej, nabyła prawa do

otrzymania świadczeń przed 1 stycznia 2027 r., lecz otrzymała je już po 31 grudnia 2026 r. Tym samym nie dojdzie do odmiennego traktowania tej grupy osób w zależności od momentu powołania do życia fundacji rodzinnej.

II. UWAGI DO PROPONOWANYCH ZMIAN USTAWY O PODATKU DOCHODOWYM OD OSÓB PRAWNYCH

Wskazujemy, że ustawowym celem fundacji rodzinnej jest gromadzenie mienia, zarządzanie nim w interesie beneficjentów oraz spełnianie świadczeń na rzecz beneficjentów. Tworząc tę instytucję prawną, ustawodawca wyszedł naprzeciw licznemu gronu polskich przedsiębiorców, którzy mierzą się z problemem sukcesji biznesowej i rodzinnej. Fundacja rodzinna wykorzystywana jest zarówno w celu przeciwdziałania rozproszeniu majątku rodzinnego, jak i dla ustalenia zasad sukcesji na wiele pokoleń do przodu, co można osiągnąć na różne sposoby, w zależności od przekonań fundatora i jego wizji co do przyszłości jego rodziny oraz zarządzania wypracowanym majątkiem.

Popularność fundacji rodzinnej wynika w znacznej części z tego, że stanowi ona swego rodzaju rodzinny wehikuł inwestycyjny. Umożliwia finansowanie różnych rodzinnych przedsięwzięć, jak i dywersyfikację inwestycji poprzez kupno np. nieruchomości czy papierów wartościowych. Służy ona w ten sposób budowaniu wielopokoleniowego majątku i stanowi pierwsze takie rozwiązanie w polskim ustawodawstwie. Fundator może wskazać reguły wykorzystania i pomnażania zgromadzonego przez dekady majątku, tak aby czerpali z niego zstępni na wiele pokoleń naprzód oraz aby pozostał on w rękach rodziny i został zabezpieczony przed wypadkami losowymi, które mogą dotknąć jej poszczególnych członków. Wielu z naszych Klientów korzysta z tych możliwości licząc na to, że dzięki temu zbudowane przez nich majątki przetrwają przez pokolenia.

Nasze poniższe uwagi odnosimy do najważniejszej w naszej ocenie zmiany zasad opodatkowania fundacji rodzinnych znajdującej się w projekcie z 5 sierpnia 2026 r., tj. do uzależnienia stosowania preferencyjnego sposobu opodatkowania od utrzymania własności składników majątku przez fundację rodzinną przez okres 36 miesięcy (od końca roku kalendarzowego, w którym nastąpiło wniesienie, przekazanie lub nabycie tych składników majątku).

Rozumiemy, że celem nowelizacji ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych jest wzmocnienie aspektu sukcesyjnego fundacji rodzinnej. Taki zamiar podkreślał Pan Minister Andrzej Domański jeszcze przy pracach nad poprzednim projektem zmiany zasad opodatkowania fundacji rodzinnej, 3 sierpnia 2025 r. w trakcie briefingu prasowego dotyczącego przedmiotowej nowelizacji, podkreślano go też przy konsultacjach publicznych projektu przeglądu ustawy. Zgadzamy się, że należy wspierać sukcesyjny charakter tej instytucji prawnej. Co jednak kluczowe, zadaniem fundacji rodzinnych nie tylko w Polsce, ale we wszystkich krajach, które zdecydowały się wdrożyć

tę instytucję prawną jest zapewnienie sukcesji i braku rozdrobnienia szeroko rozumianego majątku danej rodziny, a nie przekazanie kolejnemu pokoleniu danej konkretnej firmy rodzinnej. Nawet uzasadnienie projektu wskazuje, że "*Przyznanie preferencyjnych zasad opodatkowania wynikało z funkcji fundacji rodzinnej w zakresie sukcesji oraz* ***długoterminowego zarządzania majątkiem",*** a nie konkretną firmą rodzinną. Budując konkurencyjną gospodarkę zarówno Państwo jak i przedsiębiorcy powinni być zainteresowani inwestowaniem w rentowne, przyszłościowe przedsięwzięcia, a nie kurczowym przekazywaniu danego konkretnego biznesu kolejnemu pokoleniu.

W tym znaczeniu realizację celu sukcesyjnego przez fundacje rodzinne powinno wobec tego rozumieć się jako dążenie do utrzymania i powiększania majątku w ogólności, bez względu na to, jakie są jego składniki. Jak wskazywaliśmy już formułując nasze uwagi do projektu procedowanego w 2025 roku, a co jest obecnie tylko coraz bardziej aktualne, wyjątkowo często mamy do czynienia z odchodzeniem od modelu „firmy rodzinnej" w kierunku „rodziny biznesowej". W tym modelu kluczowym nie jest utrzymanie wśród składników majątku fundacji rodzinnej akcji czy udziałów konkretnej firmy rodzinnej (czy też innego konkretnego aktywa), a utrzymanie majątku jako całości, choć jego składniki się zmieniają. Rodziny biznesowe bardziej niż na zachowaniu konkretnych firm (czy też jednego przedsiębiorstwa w określonej branży) skupiają się na działalności inwestycyjnej, budując swój kapitał i dobrobyt nie tylko prowadząc jedną czy kilka firm, ale też niejednokrotnie „wymieniając" składniki majątku, w zależności od sytuacji rynkowej i okazji inwestycyjnych. W naszej ocenie fundacja rodzinna powinna być rozwiązaniem dopasowanym również do ich potrzeb, ponieważ cele przyświecające ustawodawcy w ramach tworzenia tej instytucji prawnej takie jak przeciwdziałanie rozproszeniu majątku i utrzymanie jego rodzinnego charakteru odnoszą się także do majątków złożonych z wielu różnego rodzaju aktywów, a nie tylko do firm rodzinnych.

Powyższa kwestia jest sygnalizowana również w literaturze poświęconej biznesom rodzinnym oraz ich długowieczności, w której podkreśla się, że:

1) strategiczna decyzja o wyjściu z biznesu może dodatkowo znacznie zwiększyć majątek rodzinny i zasoby, które można ponownie zainwestować w inne okazje biznesowe[1];

[1] (DeTienne, D. R. (2010). Entrepreneurial exit as a critical component of the entrepreneurial process: Theoretical development. Journal of Business Venturing, 25, 203-215; Mason, C. M., & Harrison, R. T. (2006). After the exit: Acquisitions, entrepreneurial recycling, and regional economic development. Regional Studies, 40, 55-73)

2) dla firm, które pragną długowieczności jako firmy rodzinne, zmiany w otoczeniu wymagają strategicznych reakcji ze strony firmy (takich jak dostosowanie portfolio biznesowego i wycofanie się z nieproduktywnych zasobów), aby umożliwić regenerację i odnowę[2];
3) zbycie lub zamknięcie firmy może w rzeczywistości być przeciwieństwem porażki, a wręcz koniecznością dla utrzymania przewagi konkurencyjnej i zapewnienia długowieczności działalności biznesowej kontrolowanej przez rodzinę, ostatecznie w nowych warunkach. W istocie, najnowsze badania wskazują, że wcześniejsze niepowodzenia przedsiębiorcze mogą mieć pozytywny wpływ na wzrost przyszłych przedsięwzięć biznesowych[3].

Mając powyższe na względzie, analiza proponowanej zmiany w świetle badań nad przedsiębiorczością transgeneracyjną rodzin biznesowych wskazuje na szereg jej negatywnych konsekwencji:

1) Ograniczenie elastyczności strategicznej i adaptacyjnej: współczesne badania nad przedsiębiorczością rodzinną pokazują, że zdolność do dynamicznego zarządzania portfelem aktywów jest kluczowa dla długoterminowego sukcesu rodzin biznesowych. Według badań[4] rodziny biznesowe aktywnie zarządzają swoim portfelem biznesowym, kontrolując średnio 3,4 firm jednocześnie. Wprowadzenie sztywnego 36-miesięcznego ograniczenia (w praktyce nawet dłuższego, bo liczonego do końca roku kalendarzowego) znacząco ograniczy zdolność rodzin do adaptacji do zmieniających się warunków rynkowych i możliwości biznesowych.
2) Blokowanie strategicznych dezinwestycji jako narzędzia tworzenia wartości: jak wskazano powyżej, strategiczna decyzja o wyjściu z biznesu może dodatkowo znacznie zwiększyć majątek rodzinny i zasoby inwestycyjne. Proponowana zmiana przepisów faktycznie karze rodziny biznesowe za podejmowanie strategicznych decyzji o dezinwestycji w okresie pierwszych (przeszło) trzech lat, nawet jeśli takie decyzje są ekonomicznie uzasadnione i zwiększyłyby długoterminową wartość majątku rodzinnego.
3) Sprzeczność z podejściem transgeneracyjnej przedsiębiorczości: współczesne podejście do sukcesji biznesu rodzinnego, określane jako "przedsiębiorczość transgeneracyjna", koncentruje się na rodzinie jako podmiocie tworzącym wartość przez pokolenia, a nie na przetrwaniu pojedynczej firmy. Sprzedaż firmy jest często niezbędnym krokiem do utrzymania przewagi konkurencyjnej i zapewnienia długowieczności działalności rodziny biznesowej w nowych konfiguracjach.

[2] Sharma, P., & Manikutty, S. (2005). Strategic divestments in family firms: Role of family structure and community culture. Entrepreneurship Theory and Practice, 29, 293-311

[3] Yamakawa, Y., Peng, M. W., & Deeds, D. L. (2010, August). How does experience of previous entrepreneurial failure impact future entrepreneurship? Artykuł zaprezentowany w 2010 r. podczas corocznego spotkania Academy of Management, Montreal, Quebec, Canada

[4] Zellweger T. M., Nason R. S., Nordqvist M. (2012) From Longevity of Firms to Transgenerational Entrepreneurship of Families: Introducing Family Entrepreneurial Orientation. Family Business Review 25(2) 136– 155

4) Ograniczenie możliwości reakcji na niepowodzenia biznesowe: proponowana zmiana ograniczy zdolność rodzin do szybkiego wycofania się z nieudanych inwestycji i przekierowania zasobów na bardziej obiecujące możliwości biznesowe, co paradoksalnie może zwiększyć ryzyko znaczących strat finansowych.
5) Nieuwzględnienie paradoksu stabilności i zmiany w rodzinach biznesowych: rodzina biznesowa funkcjonuje jako nałożenie się na siebie dwóch systemów: rodzinnego i biznesowego. Fundacja rodzinna powinna umożliwiać równoważenie potrzeby stabilności (charakterystycznej dla systemu rodzinnego) i konieczności adaptacji do zmian (niezbędnej w systemie biznesowym). Proponowana zmiana przepisów zaburza tę równowagę, nadmiernie faworyzując stabilność kosztem zdolności adaptacyjnej, co jest sprzeczne z koncepcją orientacji przedsiębiorczej rodzin (Family Entrepreneurial Orientation), która łączy elementy tradycji rodzinnej z orientacją na zmianę i innowację.
6) Nieuwzględnienie portfelowego charakteru przedsiębiorczości rodzinnej: Badania empiryczne[5] wskazują, że przez cały okres historii działalności zbadane rodziny biznesowe kontrolowały średnio 6,1 firm, założyły 5,4 firm, dodały 2,7 firm przez fuzje i przejęcia, wydzieliły 1,5 firmy oraz zmieniły główny obszar działalności 2,1 razy. Proponowana zmiana nie uwzględnia tego dynamicznego, portfelowego podejścia do przedsiębiorczości rodzinnej, traktując fundację rodzinną jako statyczny wehikuł do przechowywania majątku, a nie aktywnego zarządzania nim.
7) Zwiększenie kosztów restrukturyzacji biznesowej w sytuacjach kryzysowych: proponowana zmiana znacząco zwiększa koszty restrukturyzacji biznesowej w pierwszych (przeszło) trzech latach od wniesienia aktywów do fundacji. W sytuacjach kryzysowych (np. pandemia, recesja gospodarcza) ogranicza to zdolność rodzin biznesowych do szybkiego reagowania na zagrożenia poprzez reorganizację portfolio aktywów, co może prowadzić do pogłębienia problemów finansowych.

Ustawodawca nie powinien w naszej ocenie przewidywać negatywnych skutków za dokonywanie zmian w portfolio fundacji rodzinnej i reinwestowanie mienia, które fundacja pozyskała, z reguły są to przecież działania przemyślane, służące dalszemu zwiększaniu rodzinnego majątku.

W uzasadnieniu ustawy wskazano, że: *„Z danych Instytutu Biznesu Rodzinnego wynika, że w przeciągu najbliższych pięciu lat sukcesję planuje ok. 57% firm rodzinnych. Przy czym tylko 8,1% następców przedsiębiorców deklaruje chęć poprowadzenia firmy stworzonej przez rodziców. Aby przeprowadzić skutecznie proces sukcesji, przedsiębiorcy muszą posiadać następców, którzy będą w stanie oraz będą chcieli dalej poprowadzić biznes, lub co najmniej sprawować w nim funkcje właścicielskie, powierzając zarządzanie profesjonalnemu zarządowi."* Cytat ten pokazuje realia z jakimi mierzy się wielu przedsiębiorców. Ich następcy zainteresowani mogą być prowadzeniem działalności inwestycyjnej lub prowadzeniem firm o innym profilu, niekoniecznie natomiast mogą być są zainteresowani prowadzeniem

[5] Zellweger T. M., Nason R. S., Nordqvist M., op.cit.)

konkretnej firmy rodzinnej, którą prowadzą ich rodzice. Wskazuje to, że zjawisko sprzedaży firm rodzinnych i nabywania w ich miejsce innych podmiotów przez fundacje rodzinne będzie zjawiskiem stosunkowo częstym.

Zwracamy też uwagę, że Fundatorzy to często osoby w podeszłym wieku, które nie zamierzają w najbliższym czasie faktycznie realizować jakichkolwiek znaczących świadczeń na swoją rzecz, a chcą po prostu wycofać się z działalności biznesowej i zainwestować wypracowany majątek w mniej ryzykowne aktywa (nieruchomości, obligacje, akcje czołowych spółek), by w ten sposób ograniczyć ryzyko, ale też zapewnić sobie godną starość, a swoim potomkom dobrobyt na wiele pokoleń naprzód. W projektowanym stanie prawnym, gdyby ryzyko to chcieli ograniczać już w najbliższym czasie musieliby wziąć pod uwagę, że na skutek opodatkowania znacząco zmniejszy się wartość mienia, jakie przeznaczyć będą mogli na reinwestycje i zabezpieczenie siebie i kolejnych pokoleń.

Tworząc instytucję fundacji rodzinnej, ustawodawca kierował się w naszej ocenie długofalowym interesem rodziny, a nie konkretnego aktywa należącego do niej. Tym też z reguły kierują się fundatorzy powołując fundacje rodzinne. Jak wskazano już wyżej ochrona tego właśnie interesu czasem powoduje też, że aktywa uzyskane przez fundację rodzinną muszą zostać niezwłocznie zbyte. Może to mieć miejsce choćby w sytuacji śmierci fundatora będącego założycielem firmy i osobą najbardziej zaangażowaną w jej prowadzenie (gdy brak w rodzinie osób kompetentnych by dalej ją prowadzić) czy też w sytuacji gwałtownych zmian rynkowych powodujących, że w przyszłości nie uda się za aktywo uzyskać równie dobrej ceny. Z tych względów w naszej ocenie fundacja rodzinna powinna mieć możliwość zbycia aktywów (bez opodatkowania), w najbardziej odpowiednim momencie, bez blokowania ich w fundacji (przez wprowadzenie opodatkowania w razie sprzedaży przed upływem 3 lat). Dzięki temu w razie zbycia aktywów całość środków mogłaby być reinwestowana by dalej budować rodzinny majątek.

Istnieje ryzyko, iż zniesienie zwolnienia od opodatkowania w postulowanym kształcie uczyni fundacje rodzinne nieatrakcyjnymi instrumentami do działalności inwestycyjnej. Nieprzewidywalność to naturalna cecha inwestowania, której konsekwencją jest konieczność bieżącego reagowania na warunki rynkowe. Jeżeli w określonym momencie pojawia się nowa, korzystna perspektywa inwestycyjna lub możliwość zmniejszenia poziomu ryzyka i przejścia na bezpieczniejsze aktywa, fundacja powinna móc z niej skorzystać bez konsekwencji w postaci znacznego obciążenia podatkowego. Do fundacji rodzinnej wnoszone są przecież nie tylko firmy rodzinne, ale i inne aktywa kapitałowe takie jak:

1. Rachunki maklerskie i inwestycyjne, które z założenia składają się z akcji spółek publicznych, obligacji, surowców, opcji. Obrót tego rodzaju aktywami charakteryzuje się dużą dynamiką, więc instrumenty te są systematycznie i często sprzedawane i wymieniane na inne. Jeżeli więc do fundacji rodzinnej wnosi się rachunek inwestycyjny, nie można zakładać, że będzie on składał się z tych samych aktywów przez 3 lata.

2. Inwestycje długoterminowe w startupy (np. *Venture Capital*), i dojrzałe firmy (np. *Private Equity*). W tych wypadkach nie zawsze wnoszący ma możliwość decydowania o momencie spieniężenia, gdyż zazwyczaj w umowach inwestycyjnych tego typu funkcjonują zobowiązania typu *drag-along*, na mocy których inwestorzy mogą żądać od wspólników przyłączenia się do realizowanej przez nich transakcji sprzedaży udziałów. Może zatem dojść do sytuacji, w której fundacja rodzinna nie ma wpływu na podjęcie decyzji o zbyciu mienia i jest ponadto obciążona opodatkowaniem z tego tytułu.
3. Instrumenty pochodne *swaps*: często koniunktura zmusza do połączenia się w większą grupę, w tym w drodze wymiany wszystkich lub części akcji firmy rodzinnej na akcje przejmującego podmiotu lub grupy. Zazwyczaj przejmującym jest duże konsorcjum międzynarodowe dające możliwość dalszego funkcjonowania w dużej grupie i pomnażania tą drogą majątku. W takich przypadkach część majątku jest spieniężana, a druga część, jest reinwestowana na lata, by zwiększała się jej wartość. Taki mechanizm daje inwestorom możliwość zachowania motywacji, a polskim założycielom - możliwość dalszego pomnażania majątku i nauki funkcjonowania w większej organizacji.

Podsumowując, proponowane uzależnienie stosowania preferencyjnego sposobu opodatkowania od utrzymania własności składników majątku przez przeszło 36 miesięcy jest zbyt daleko idącym środkiem i nie sprzyja realizacji celu sukcesyjnego fundacji rodzinnej. Cel ten powinien być bowiem pojmowany jako dążenie do zachowania i pomnażania majątku rodzinnego w szerokim ujęciu, bez skupienia na konkretnym aktywie. Co więcej, wprowadzenie omawianej zmiany godzi w długookresowy interes gospodarczy Państwa Polskiego, dla którego rozwój potencjału inwestycyjnego oraz polskiego biznesu prywatnego i rodzinnego jest kluczowym filarem. Wobec powyższego w tym zakresie w naszej ocenie zasady opodatkowania fundacji rodzinnych nie powinny być zmieniane.

Wskazać należy przy tym dodatkowo, że na szereg z powyższych argumentów powołał się już Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej odmawiając 27 listopada 2025 roku podpisania ustawy z dnia 17 października 2025 roku o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych. Jak wskazano w uzasadnieniu odmowy *uwagę zwraca pojawiająca się w debacie eksperckiej opinia, zgodnie z którą zniesienie zwolnienia podatkowego w proponowanym kształcie może w praktyce uczynić fundacje rodzinne mało atrakcyjnymi jako instrumenty służące typowej działalności inwestycyjnej. Podkreśla się, że inwestowanie z natury wiąże się z nieprzewidywalnością i koniecznością bieżącego reagowania na zmieniające się warunki rynkowe. Jeżeli w danym momencie pojawia się korzystna okazja inwestycyjna lub możliwość ograniczenia ryzyka poprzez przeniesienie aktywów do bezpieczniejszych instrumentów, fundacja powinna mieć swobodę skorzystania z takiej opcji bez ponoszenia dotkliwych konsekwencji podatkowych. Eksperci zaznaczają również, że do fundacji rodzinnej wnoszone są nie tylko przedsiębiorstwa rodzinne, lecz także różnego rodzaju aktywa kapitałowe, co tym bardziej uzasadnia potrzebę utrzymania rozwiązań wspierających elastyczne i efektywne zarządzanie majątkiem w jej ramach*.

Powyższe rozważania skutkowały konkluzją, że projektowane zmiany mogą dotknąć nie tylko tych fundacji, *które próbują wykorzystywać przepisy wyłącznie do celów optymalizacji podatkowej, lecz także podmioty, które stosują fundacje rodzinne zgodnie z ich pierwotnym przeznaczeniem, realizując typowe strategie zarządzania majątkiem i ochrony wielopokoleniowego dorobku*. Takie ryzyko w ocenie Prezydenta – jak i naszej - przeczy logice i celom, dla których instytucja ta została wprowadzona.

Jednocześnie, zrozumiałe i zasługujące na pełną aprobatę pozostają w naszej ocenie cele, które przyświecają proponowanym zmianom:

1) ograniczanie ryzyka występowania sytuacji, w których wniesienie do fundacji rodzinnej majątku następuje jedynie w celu jego zbycia za pośrednictwem preferencyjnie opodatkowanego podmiotu,
2) ograniczenie możliwości wykorzystania fundacji rodzinnej jako narzędzia do szybkiego osiągnięcia korzyści kosztem celu, dla jakiego utworzono tę instytucję,
3) zwiększenie zaufania społecznego do tej instytucji, potwierdzając jej cel, jakim jest planowanie sukcesji oraz promując stabilność finansową i zachęcając do budowania długoterminowej wizji działania fundacji rodzinnej.

Mając powyższe na względzie, ponownie proponujemy zastąpienie rozwiązania w postaci lock-up na aktywach rozwiązaniem w postaci lock-up na środkach uzyskanych przez fundację rodzinną w drodze dezinwestycji. W świetle proponowanego przez nas rozwiązania, w przypadku wypłaty z fundacji rodzinnej środków, w okresie 36 miesięcy od końca roku kalendarzowego, w którym fundacja rodzinna je uzyskała, środki te będą podlegać opodatkowaniu 25% stawką podatku dochodowego od osób prawnych, zamiast stawki 15%. Zaznaczamy, że 25% stawka podatku jest analogiczna do "sankcyjnej" stawki przewidzianej dla opodatkowania działalności fundacji rodzinnej niewpisującej się w katalog dozwolonej działalności, a zatem powinna być adekwatna dla celu ochrony interesu fiskalnego Państwa, jak również jako narzędzie realizacji polityki pozafiskalnej, związanej z celami powołania fundacji rodzinnej do polskiego porządku prawnego. Jednocześnie okres 36 miesięcy pozostaje taki sam, jak okres dotyczący ograniczenia zbywania aktywów, który został zaproponowany w projekcie.

W naszej ocenie rozwiązanie w postaci lock-up na środkach uzyskanych z dezinwestycji pozwoli na pełną realizację celów, które przyświecały autorom projektu, jak również celów, dla których wprowadzono przepisy o fundacjach rodzinnych, a jednocześnie nie będzie skutkować negatywnymi konsekwencjami, które wskazaliśmy we wcześniejszej części naszej opinii. Adresuje ono również w naszej ocenie obawy podniesione przez Prezydenta w odmowie podpisania ustawy przyjętej przez Sejm i Senat w zeszłym roku.

Dodatkowo, ze względów dowodowych i ewidencyjnych proponujemy wprowadzenie regulacji podobnej jak obowiązująca w reżimie tzw. CIT estońskiego - w art. 28d ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych. W świetle proponowanej regulacji, fundacja rodzinna byłaby zobligowana do księgowego wyodrębnienia środków objętych lock-up.

Szczegóły tej propozycji przedstawiamy poniżej:

Obecne brzmienie przepisu:

Art. 6 ust. 8. *Zwolnienie, o którym mowa w ust. 1 pkt 25, nie ma zastosowania do osiąganych przez fundację rodzinną przychodów z najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze, której przedmiotem jest przedsiębiorstwo, zorganizowana część przedsiębiorstwa lub składniki majątku służące prowadzeniu działalności przez beneficjenta, fundatora lub podmiot powiązany w rozumieniu art. 11a ust. 1 pkt 4 z fundacją rodzinną, beneficjentem lub fundatorem, przy czym wielkość udziałów i praw, o których mowa w art. 11a ust. 2 pkt 1, wynosi co najmniej 5%.*

Brzmienie proponowane w projekcie z 5 sierpnia 2026 r.:

Art. 6 ust. 8. „8. Zwolnienie, o którym mowa w ust. 1 pkt 25, nie ma zastosowania do osiąganych przez fundację rodzinną przychodów:

1) z najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze, których przedmiotem jest:

a) przedsiębiorstwo, zorganizowana część przedsiębiorstwa lub składnik majątku służący prowadzeniu działalności przez beneficjenta, fundatora lub podmiot powiązany w rozumieniu art. 11a ust. 1 pkt 4 z fundacją rodzinną, beneficjentem lub fundatorem, przy czym wielkość udziałów i praw, o których mowa w art. 11a ust. 2 pkt 1, wynosi co najmniej 5%, lub,

b) budynek mieszkalny, budynek o funkcji mieszanej w części dotyczącej funkcji mieszkalnej, lokal mieszkalny lub ich część, chyba że są wynajmowane bezpośrednio przez fundację rodzinną wyłącznie na cele mieszkaniowe, przy czym ciężar dowodu, że ten budynek, lokal lub ich część są wynajmowane bezpośrednio przez fundację rodzinną wyłącznie na cele mieszkaniowe, spoczywa na fundacji rodzinnej,

c) budynek, lokal lub ich część, inne niż określone w lit. b, przeznaczone do całodobowego zakwaterowania;

2) ze zbycia mienia:

a) wniesionego do fundacji rodzinnej lub

b) przekazanego nieodpłatnie fundacji rodzinnej, lub

c) nabytego przez fundację rodzinną od podmiotu powiązanego w rozumieniu art. 11a ust. 1 pkt 4 z fundacją rodzinną, beneficjentem lub fundatorem, przy czym wielkość udziałów i praw, o których mowa w art. 11a ust. 2 pkt 1, wynosi co najmniej 5%

– jeżeli zbycie to nastąpiło przed upływem 36 miesięcy, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym nastąpiło to wniesienie, przekazanie lub nabycie;

3) z udziału w:

a) spółce niebędącej osobą prawną,

b) innym niż spółka niebędąca osobą prawną podmiocie, którego przychody, koszty, dochody lub straty są traktowane jako osiągnięte lub poniesione przez fundację rodzinną.";

Nasza propozycja brzmienia przepisu:

Rezygnacja z wprowadzenia art. 6 ust. 8 pkt 2) w powyższym brzmieniu i wprowadzenie następujących zmian:

Art. 24q.

1. Podatek dochodowy od przekazanego lub postawionego do dyspozycji przez fundację rodzinną bezpośrednio lub pośrednio:

1) świadczenia, o którym mowa w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 2023 r. o fundacji rodzinnej,

2) mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej,

3) świadczenia w postaci ukrytych zysków

- wynosi 15% podstawy opodatkowania, **z zastrzeżeniem art. 24r ust. 4**.

Art. 24r.

1. W zakresie w jakim fundacja rodzinna prowadzi działalność gospodarczą wykraczającą poza zakres określony w art. 5 ustawy z dnia 26 stycznia 2023 r. o fundacji rodzinnej stawka podatku, o którym mowa w art. 19, wynosi 25% podstawy opodatkowania.

2. Do fundacji rodzinnej, o której mowa w ust. 1, przepis art. 15 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

3. Do fundacji rodzinnej, o której mowa w ust. 1, nie stosuje się zwolnień i odliczeń określonych w art. 17-18f.

4. Podatek dochodowy od przekazanego lub postawionego do dyspozycji przez fundację rodzinną bezpośrednio lub pośrednio:

1) świadczenia, o którym mowa w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 2023 r. o fundacji rodzinnej,

2) mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej,

- wynosi 25% podstawy opodatkowania, jeżeli przekazanie lub postawienie do dyspozycji przez fundację rodzinną dotyczy składników majątku, uzyskanych przez fundację rodzinną w wyniku zbycia mienia wniesionego lub przekazanego nieodpłatnie do fundacji rodzinnej przez podmiot powiązany w rozumieniu art. 11a ust. 1 pkt 4, o ile ich przekazanie lub postawienie do dyspozycji następuje w okresie 36 miesięcy od końca roku kalendarzowego, w którym nastąpiło to wniesienie lub przekazanie.

Nasza propozycja przepisu dotyczącego ewidencji rachunkowej:

Art. 24s.

Fundacja rodzinna jest obowiązana do prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz sporządzania sprawozdań finansowych na podstawie przepisów o rachunkowości w sposób zapewniający prawidłowe określenie wartości świadczenia lub mienia, o których mowa w art. 24r ust. 4, podstawy opodatkowania i wysokości należnego podatku.

Nasza propozycja przepisu przejściowego:

Art. 24r ust. 4 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych ma zastosowanie do składników majątku, uzyskanych przez fundację rodzinną w wyniku zbycia mienia wniesionego lub przekazanego nieodpłatnie do fundacji rodzinnej po 31 grudnia 2026 r.

III. KOMENTARZ DOT. ZMIANY STAWKI CIT PRZEWIDZIANEJ DLA FUNDACJI RODZINNEJ

Rozumiemy intencję projektodawcy polegającą na zrównaniu poziomu opodatkowania świadczeń wypłacanych przez fundację rodzinną beneficjentom do podstawowej stawki CIT wynoszącej 19%. Z drugiej jednak strony stawka 15% została wprowadzona przez ustawodawcę jako element szczególnego, preferencyjnego modelu opodatkowania fundacji rodzinnej i stanowiła racjonalny kompromis, uwzględniający zróżnicowane obciążenia podatkowe związane z przekazywaniem majątku w ramach fundacji oraz poza nią. Fundatorzy będą bowiem porównywać łączny koszt podatkowy wniesienia majątku do fundacji, a następnie przekazania go beneficjentom, z innymi formami przekazania majątku - np. z kosztem bezpośredniej darowizny takiego majątku. W przypadku środków pieniężnych, które co do zasady zostały już opodatkowane na poziomie fundatora, ich przekazanie za pośrednictwem fundacji wiąże się przy wypłacie świadczenia z dodatkowym CIT, który nie wystąpiłby przy bezpośredniej darowiźnie dokonanej w warunkach zwolnienia od podatku od spadków i darowizn.

Podobnie nieruchomość przeznaczona na wynajem, gdyby pozostawała w majątku prywatnym beneficjenta, mogłaby generować przychód opodatkowany ryczałtem według stawki niższej niż 15%. Z kolei odpłatne zbycie nieruchomości przez osobę fizyczną po upływie okresu określonego w ustawie może nie podlegać PIT, podczas gdy wypłata przez fundację środków uzyskanych ze sprzedaży takiej nieruchomości powodować będzie obciążenie CIT.

Z tej perspektywy obecna stawka 15% pełni funkcję swoistego uśrednienia obciążeń podatkowych, a jej podwyższenie do 19% może zwiększyć dysproporcję pomiędzy wykorzystaniem fundacji rodzinnej a bezpośrednim przekazaniem lub posiadaniem majątku. Projekt i jego uzasadnienie nie zawierają jednak analizy tych porównywalnych scenariuszy ani danych pozwalających ocenić, czy proponowane podwyższenie stawki podatkowej CIT dla wypłat z fundacji rodzinnej jest uzasadnione z punktu widzenia sukcesyjnego celu fundacji rodzinnej.

IV. KOMENTARZ DOT. PRZEPISU PRZEJŚCIOWEGO UMOŻLIWIAJĄCEGO NEUTRALNE PODATKOWO WYCOFANIE MAJĄTKU

Z jednej strony pozytywnie należy ocenić propozycję umożliwiającą fundatorom neutralne podatkowo wycofanie określonych aktywów z fundacji utworzonych w trakcie aktualnie obowiązujących przepisów podatkowych. Rozwiązanie to może być postrzegane jako próba ochrony interesów fundatorów, którzy podejmowali decyzję o założeniu fundacji i wyposażeniu jej w określony majątek, w zaufaniu do stałości dotychczasowych regulacji podatkowych.

Z drugiej strony całokształt projektowanych zmian, prowadzących do ograniczenia preferencji podatkowych przewidzianych dla fundacji rodzinnych, w połączeniu z możliwością neutralnego podatkowo wycofania aktywów, może stworzyć systemową zachętę do ograniczenia działalności lub rozwiązania istniejących fundacji. W konsekwencji regulacje te mogą skłaniać fundatorów do rezygnacji nie tylko z przyjętego modelu podatkowego, lecz także z realizacji sukcesyjnego celu fundacji rodzinnej. Taki skutek pozostawałby w sprzeczności z pierwotnym celem regulacji, którym było zachęcanie do tworzenia fundacji rodzinnych jako instrumentu wielopokoleniowej sukcesji i ochrony rodzinnego majątku.

Dodatkowo zauważyć należy, że projekt nie uwzględnia skutków przewidzianej regulacji na gruncie podatku od towarów i usług. W zależności od rodzaju przekazywanego majątku oraz prawa fundacji rodzinnej do odliczenia podatku naliczonego, nieodpłatne przekazanie składników majątku w ramach ich wycofania z fundacji lub w związku z jej rozwiązaniem może skutkować powstaniem VAT należnego po stronie fundacji rodzinnej. Jednocześnie, ze względu na nieodpłatny charakter otrzymania majątku, po stronie fundatora, beneficjenta lub innej osoby uprawnionej co do zasady nie wystąpi odpowiadający mu podatek naliczony podlegający odliczeniu. W

konsekwencji rozwiązanie przedstawiane jako neutralne podatkowo może prowadzić do powstania realnego i nieodliczalnego ciężaru VAT, dlatego projektowane przepisy powinny zostać uzupełnione o regulacje uwzględniające również skutki w tym podatku.